

SZEMES PÉTER: A FÉNY NYOMÁBAN

TAMÁS Menyhért, *Észre-írt strófák – Új versek, 2015–2019,*

BUDAPEST, NAP KIADÓ, 2019, 56 O.

Néhány múlt időző mellett az *Elfelé utak I–II.* a 75. életévet ünneplő, nagy összegzését követően született versek kaptak helyet Tamás Menyhért *Észre-írt strófák* című könyvében. A Nap Kiadó gondozásában megjelent karcsú, kézbe simuló kötet korpusza jól illeszkedik az eddigi művek sorába. Négy – székely Nappal, Holddal is üzenő – ciklusba rendezett, harmincegy darabja mind megannyi magyar tanúságtétel, „kiáltó szó” a bukovinai szülőföldért és annak sokat szenvedett népéért, nemzettársainkért.

Már a *Szegélyezd magad*-egység nyitányának három rövid tétele az ébredéssel megtört álomi hazagondolás egykorvoltat elevenítő képeit festi (*Emléktesztek*), hogy az elősejlő látvány tisztulásával felnyögjön a lélek:

„[...]”

2

Bukovina –
álomban, álmotlan:
hazának hitt haza!

3

Völgységtáj, kapott gyermek-
kor; bűnnel-aggatott álmok!
Mindjét viselem...”

(Félmóhoz egész kép)

S e kibomló világ hőse az örök éhségével is vidám fiú (*Kamaszkép, 1952; Kamaszkép, 1953* – utóbbi kedve talán a Sztálintól való szabadulás miatt kerekedik), akinek kacagását a karhatalmi fegyverek közé szorított ünnep fehér csendje némítja el (*Az Előcsönd előképe*). A közösség, a család készületének külső és belső patyolat-tisztasága, az életáldozat felkínálása az ókeresztény mártírok és a nemzeti hitvallók szent elkötelezettségével rokon, amelytől távolra sodródott az ágybiztonságban csupán éteri üzenetekkel megkísértett (*Rádióval alszom*). Ám az elődök példája nyomán a nagy tűzörző feladat vállalása számára is erkölcsi parancs érvényű:

„Olvasd az utat. Az előbb-időt,
az idevezetőt, kálváriáink örökét –
öletés helyett, készülj a virradatra.”

(*Olvasd az utat*)

Amely a száműzött időben ébresztő hajnali derengés, szemet telítő, tört fény (*Most már*), de még az imitáció is jobb, mint a felejtés, a pusztulás. Ezért a *Szegélyezd magad* önbátorító biztatása: „játsszunk otthont, megmaradást!”

A *Tárguló szemrés*-ciklus erőt adó mesterekre, erősítő társakra nyílik. Az *Aranyspirál szonettje* a címbe foglalt nyelvészvilágába vezet; megrendítő, magyarságféltő fohászt küld az Úrhoz a forradalom vérbetiprásakor Tamásival a szerző (*Tamási Áron hajnali imája*); s miként amott („Hadd, hogy éljek, hűséggel éljek!” – kéri az író-báttal): hozzáfivérül a „rögbe született”-hez (*Sinka, a Föld kiásott csillaga*). Éppígy nyer a természetben öröklétet a hozzá megtért költőbarát, Kányádi Sándor – válik „sűrű zengéssé”, erdőzúgássá, madárdallá, rovardöngéssé éneke (*Búcsú két hangra*); tölgyfaszentély kínál a bujdosó hazahívott lelkének otthonosságot (*Mikes Kelemen hazatérő-kápolnája*); nem vihet hát a saját szándék sem másfelé, mint „amivel visszaadhatnám a völgy, a mezők, fák, menekülő utak lélekmelegét” („*Hajnallal a Hajnalnak*”).

Szeretettel köszönti ebbéli sorsosait: a nyolcvanesztendős Rónay Lászlót (*Tárguló szemrés*) és a közös álmot égis suhogtató Kiss Annát (*Tizenhat, szorzandó végtelen sor*).

A *Szélvert égtáj* hitvallás-érvényű versek kínból fogant gyöngysora. A *Gyónom a sorsomat* erkölcsi súlyt is köt az önfeltáró szavakra, amelyeket nehezen röptet fel (ha egyáltalán) a nyelv parittyája (*Megírhatatlan vers*). Mert a kérdőjelek erdejét (*Kérdezz*), a hiszem-világot (*Szélvert égtáj*) csak a létmérlegen mért (*Hegy, föld, tenger...*) ige kavicsa szállhatja túl, vissza-vissza a felfénylő időbe, a szülőikig, a szülőföldig (*Falközi strázsán*). „[...] ahogy a lélek készül, ahogy a lélek szembogarára bizza utolsó üzenetét – mélyeden születésedig könnyülsz; csupa fény az ismételt idő!” – erősíti meg az *Árnyalat nélkül* passzusa.

Az *Ahol már ahol sincs* záró egység is e fény nyomában halad. Az *Észleletek impressziói* – miként a *Szegélyezd magad* zárlata – a reggeli látvány biztos pontjait keresik, a *Nézz körbe* már a „rejtekes rovás”-ra is figyelmeztet, hogy a *Mikromitológiák* az örök minták felismeréséig jussanak (*Hüakinthosz halálában és Sziszüphosz sorsában*). A lírahős a „bőszült tébolyára” készülő világban is megtartó csodák részese lesz (*Ahol már ahol sincs*), hallja és érti az ősigeket (*Nincs*). A nézésen túl a látás megvalósulásával pedig a vágyott fényig jut, a végső létbizonyosságig (*Mint aki fényszemlére készül...*). Ami számára is a természetbe-oldódást, a múlhatatlanságot készíti elő, a nagy hazatérést:

„Élek,
ha máshol nem,
a fák erezetében.

S a lélek?
A lelkem?
Legyen az ég
hagyatéka.”

(Örökkön)

Tamás Menyhért *Észre-írt strófák* című kötete húségből fogant, szép vállalás. Példaadás a visszaálmódott szülőföld iránti fiúi szeretetből, a magyarság és hit őrzéséből, a mesterek és társak megbecsüléséből. Kicsi, de fontos útjelző a költő fénybe tartó pályáján.

Vörös András: *Karantén*